

ЛУЧА

(1895 – 1900)

У црногорској књижевној периодичи деведесетих година прошлог вијека нарочито важно мјесто припада мјесечним часописима *Луча*, *Књижевни листи* и *Дан*, који су излазили на Цетињу. *Лучу* је 1895. године покренуло друштво »Горски вијенац«, чији су чланови прикупљали средства за потребе часописа. Друштво је за уређивање часописа основало »књижевни одбор«, али је уредник Лазар Перовић, иначе наставник у средњој школи, по сопственом признању, био прилично усамљен у напорима око припремања часописа.

Луча је излазила у вријеме кад је пјесничко одушевљење Црном Гором већ било увелико опало, иако је кад је покренута поздрављена као нови национални симбол. *Луча* је израз тежње да се очува Цетиње као национално-романтичарско средиште, да се у њему »њеује поезија бојнијех лавова, да се пјесмом исказује јуначки понос« и да пјесничтво буде у служби позитике црногорске владарске куће. Зато су у њој пригодне свечарске пјесме веома бројне. Један од програмских задатака *Луче* био је да књижевно стварање на Цетињу заштити од туђих књижевних утицаја, нарочито западних, па добар дио прилога чине записи народног стваралаштва.

Иако је главни оквир *Луче* романтичарско-фолклорни, има у њој и покушаја индивидуалних књижевних одређења. На то је утицала и сарадња млађих стваралаца, нарочито оних изван Црне Горе, а међу њима се бројем прилога истичу мостарски писци.

Књижевна гласила у Црној Гори била су у већини намијењена и за забаву или поуку, али је *Луча* у поднаслову одређена као искључиво књижевни лист. *Луча* је имала нешто стручних и научних расправа, и из философије и социологије, и један број чланака из друштвеног живота, али није доијела ни један прилог о културном и књижевном животу Црне Горе нити какав историјски запис из њене богате прошлости; нема прилога ни из књижевне прошлости Црне Горе, чак ни о Његошевом дјелу иако је покретач часописа друштво »Горски вијенац«. Основни садржај *Луче* су умјетничка лирика и народно стваралаштво, а најбројнији сарадници млади пјесници и приповједачи, углавном ван Црне Горе, и црногорски учитељи и свештеници као скупљачи народног стваралаштва.

Зато што, према оцјени оснивача, није довољно слиједила »народни правац« у књижевности *Луча* се 1900. године угасила, а 1901. године покренут је нови мјесечник – *Књижевни лист*.

Библиографију *Луче* израдила је Соња Лединек-Мунда, а објавила Централна народна библиотека »Ђурђе Црнојевић« на Цетињу као четврту књигу у серији библиографија црногорске периодике (Соња Лединек-Мунда; Др Мирослав Лукевић, *Луча – Књижевни листи – Дан*; БИБЛИОГРАФИЈА, Цетиње 1979). Преговор овим библиографијама, који садржи потпунију информацију о часопису *Луча* и друштвено-културном миљеу којем је припадао, написао је Радивоје Шуковић (стр. 3 – 32). То нам је и послужило као извор за ову информацију о *Лучи*.